Nr. 44. OLAM KATAN. שנה שניה.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה הנם.
דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו"כ, לחצי שנה: 3 רו"כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

Krakau, 12 August (30 Juli) 1903. גליון מד. קרקוי, יום ד׳, י"ט אב תרס"ג.

הָאָלֶף-בֵּית.

(תַּרְגּוּם).

חֶדֶר קָטָן צַר וְחָמִים
וְעַל הַכִּירָה — אֵשׁ,
שָׁם הָרַבִּי אֶת תַּלְמִידָיו
מוֹרֶה אָלֶף-בֵּית.

מַקְהֵלָה:
אֶת תּוֹרָתִי, יַלְדֵי חֶמֶד,
שִׁמְעוּ, זִכְרוּ נָא,
אִמְרוּ שֵׁנִית, בְּכֹה שֵׁנִית:
קָמֶץ אָלֶף — אָ!

שִׂימוּ עַיִן, הַטּוּ אֹזֶן
אֶל הַכָּתוּב פֹּה;
מִי שֶׁיִּקְרָא מַהֵר עִבְרִית
דֶּגֶל אֶתֵּן לוֹ.

אֶת תּוֹרָתִי, יַלְדֵי חֶמֶד, וכו׳.

אַל נָא תִירְאוּ, אִם בַּתְּחִלָּה
יִקְשֶׁה זֶה מְאֹד...
אַשְׁרֵי מִי שֶׁלָּמַד תּוֹרָה —
מַה לִּיהוּדִי עוֹד?

אֶת תּוֹרָתִי, יַלְדֵי חֶמֶד, וכו׳.

כִּי תִּזְקִינוּ אַף תָּבִינוּ
בָּאוֹתִיּוֹת שָׁם,
תִּרְאוּ כַּמָּה דְּמָעוֹת תּוֹכָן
וְכַמָּה נַחֲלֵי דָם...

אֶת תּוֹרָתִי, יַלְדֵי חֶמֶד, וכו׳.

וְעֵת בַּגָּלוּת תִּשְׂאוּ עָלְכֶם
אַף תֵּאָנְחוּ מַר,
בָּאוֹתִיּוֹת אָז תְּבַקְשׁוּ
נֹחַם מִכָּל צַר...

פסח קפלן.

הקדיש.

(תמונה).

יוסי הקטן יצא עם רבו ללכת אל בית המדרש לקרא „קדיש". יום הקיץ רד; השמש החלה לרדת מאחורי ההר הנראה מחצר ה„חדר", ואשה האדמה לוהטת את גג חומת הלבנים העומדת שם על ההר. האויר היה חם מאד. בכל שררה דממה; גם רוח קל לא נשב בחוץ. ויוסי נער בן שש שנים. זאת לו הפעם הראשונה בימי חייו שהוא חושב ככה על דבר אביו. אמנם זקנתו הטובה, אשר בביתה הוא יושב, מספרת לו תמיד ספורים על דבר אביו ואמו, והוא אוהב מאד לשמע את הספורים האלה; אבל הוא לא חשב מעודו הרבה על דבר אביו ואמו. היום הם יקרים לו הרבה יותר. והוא הולך ומרגיש בקרבו איזה עצב נסתר, לבו הרגש כואב בו ככה, והכאב נעים לו ולא ידע מה... וזוכר הוא כי זקנתו הטובה צותה אותו, שיקרא את ה„קדיש" לא בחטיפה, אלא לאט ובמלים ברורות, וגם הרבי צוהו כן.

את אביו איננו זוכר. אביו מת עליו, ואחריו גם אמו, בהיותו בן שלש, ולא יזכרם כמעט מאומה. ובכל זאת נדמה לו עתה, כי הנה אביו עומד לפניו ועיניו השחורות והעמקות מביטות אליו באהבה ורחמים כמתחננות... והתמונה לא תסור מנגד עיניו והוא מביט ומביט אליה...

— רבי, — פנה פתאם יוסי אל הרבי, — הידעת את אבי?

— כן, בני, ידעתיו. איש טוב היה-אביך, למדן גדול היה, מי יתן והיית גם אתה כמהו...

אך הנער לא שמע את דבריו האחרונים ויוסף לשאל אותו:

— אולי תזכר, רבי, את תארו, אולי?... — ומבלי חכות למענה הוסיף: — אני אינני זוכר את אבא, אך כמדמה לי, רבי, כי עיניו היו ככה... אינני יודע... אך כמדמני... ככה רכות... וככה טובות... הכן רבי? — ובדברו את הדברים האחרונים הרים את עיניו אל פני רבו, כמבקש לראות בפני רבו את עיני אביו הטובות.

— כן, כן, — הוסיף רבו, — יהודי יפה היה אביך, אבל את תארו אינני זוכר...

יוסי החריש רגעים מספר. הוא קוה, שרבו יספר לו עתה ספורים יפים על דבר אבא, שהוא מתגעגע אליו כל כך. והנה הוא אומר, כי איננו זוכר אותו. ויוסי השתקע במחשבות. הנה גם אמא עומדת לנגדו. אותה עודנו זוכר מעט, אך גם זכרונה מכסה בערפל. זוכר הוא כשהיתה יושבת על יד עריסתו ושרה לו שירים נעימים, ונדמה לו, כי גם עתה ישמע השיר הזה באזניו, והשיר כה יפה, כה מתוק וכה טוב... ובכל זאת זוכר הוא ואיננו זוכר. והוא כועס על עצמו, על אשר איננו זוכר. חפץ הוא לזכר הכל... לראות היטב את פני אמו האהובה לו,—אך איננו זוכר.

— רבי, — קרא הנער עוד הפעם, — ואת אמי ידעת? אמי מתה זה כבר?

— כן, בני, גם את אמך ידעתי. גם היא היתה אשה טובה וחכמה. למד, בני, והשכל, לבל תביש את הוריך בגן עדן.

אך יוסי לא שמע גם הפעם את דבריו ויוסף לשאל:

— ואנכי לא אראנה עוד? גם את אבי לא אראה עוד? רבי, חפץ אני מאד לראותם...

— אל תדבר, בני, כדברים האלה. נשמותיהם כבר עלו השמימה ושם מצאו להם מקום טוב בגן עדן ולא יוכלו עוד לרדת אל העולם החוטא...

— אבל חפץ אני מאד לראותם. — חנן הנער את קולו, ודמעה אחת גדולה התגלגלה מעיני הנער ותפל על יד רבי הרזה...

— אל תבכה, בני, והיה לנער טוב. למד וחכם בתורה וייטב לך.

ג. טשורני: הַקַּדִּישׁ.

עוֹד הַפַּעַם הֶחֱרִישׁ הַנַּעַר. כָּל דִּבְרֵי רַבּוֹ לֹא הֵקֵלּוּ אַף בִּמְעַט אֶת לַחַץ לְבָבוֹ. לְבָבוֹ הָרַךְ דָּפַק בְּחָזְקָה. עֵינָיו מָלְאוּ דְמָעוֹת, אֲשֶׁר הֶחֱשִׁיכוּ לוֹ אֶת הַכֹּל.

וְהוּא הוֹסִיף לָלֶכֶת. יָדוֹ הַקְּטַנָּה אֲחוּזָה בְּיַד הָרַבִּי, בִּרְכָּיו הַקְּטַנּוֹת כּוֹשְׁלוֹת, וְהוּא נִלְחָץ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֶל רַבּוֹ. וּשְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים מַחֲרִישִׁים וְלֹא יְדַבְּרוּ מְאוּמָה. אַךְ הִנֵּה קָרְבוּ אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. הָרַבִּי הִתְעוֹרֵר מִמַּחְשְׁבוֹתָיו וַיִּפֶן אֶל יוֹסִי וַיֹּאמֶר לוֹ:

— עַתָּה, בְּנִי, הִתְאַמֵּץ לִקְרֹא הֵיטֵב אֶת הַקַּדִּישׁ.

יוֹסִי לֹא עָנָה מְאוּמָה. לִבּוֹ הַקָּטָן הִתְרַגֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. הוּא חָפֵץ עַתָּה לַעֲזֹב הַכֹּל וְלָרוּץ וְלָרוּץ הָלְאָה, הָלְאָה... אוּלַי יִמְצָא אֶת אֲבוֹתָיו הַטּוֹבִים וְלִנְפֹּל עַל צַוָּארָם וְלִבְכּוֹת וְלִבְכּוֹת...

אַךְ הִנֵּה כְּבָר דַּלְתֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. נְעָרִים רַבִּים עָמְדוּ סְבִיב הַבַּיִת וַיְשַׂחֲקוּ וַיָּרוּצוּ וַיִּשְׁתּוֹבְבוּ. אַךְ בַּעֲבֹר יוֹסִי עֲלֵיהֶם עָמְדוּ כֻלָּם וַיַּבִּיטוּ בְּפָנָיו. „יָתוֹם", „קַדִּישׁ" — הִתְלַחֲשׁוּ הַנְּעָרִים אִישׁ בְּאָזְנֵי רֵעֵהוּ. „יָתוֹם" „קַדִּישׁ" צָלְלוּ בְאָזְנֵי יוֹסִי וַיָּחֶל לִבְכּוֹת.

— חֲדַל נָא, בְּנִי, חֲדָל! הֲתִשְׁמַע? לֹא יָפֶה לִבְכּוֹת...

יוֹסִי מָחָה אֶת הַדְּמָעוֹת מֵעַל פָּנָיו וַיִּכָּנֵס אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ.

וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ הֵחֵל כְּבָר לַחְשֹׁךְ. הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת. כֶּתֶם אָדֹם אֶחָד עָמַד עוֹד בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְקַוָּיו הָאֲדֻמִּים חָדְרוּ בְּעַד הַחַלּוֹן, אֲשֶׁר בְּעֶזְרַת הַנָּשִׁים, וְהֶאְדִּימוּ אֶת הָאֲרָיוֹת וְאֶת הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר בְּרֹאשׁ „אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ".

אֵיזוֹ חֶרְדַּת קֹדֶשׁ מָלְאָה אֶת כָּל הַבַּיִת הַזֶּה. וְהַשַּׁמָּשׁ בָּא וּבְיָדוֹ נֵר גָּדוֹל וַיְשִׂימֵהוּ בָּ„עַמּוּד" וַיַּדְלִיקֵהוּ.

— הַנֵּר הַזֶּה יָאִיר לְנִשְׁמַת אָבִיךָ הַטְּהוֹרָה — לָחַשׁ לוֹ הָרַבִּי. אַךְ הַנַּעַר לֹא שָׁמַע אֶת דְּבָרָיו. רוּחוֹ נְשָׂאַתְהוּ הָלְאָה, הָלְאָה מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה. נִדְמֶה לוֹ, כִּי הוּא רוֹאֶה אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וּמְדַבֵּר אֲלֵיהֶם.

אַךְ הָרַבִּי לֹא נְתָנוֹ לַחֲשֹׁב הַרְבֵּה. הוּא הֶחֱזִיק עוֹד הַפַּעַם בְּיָדוֹ וַיּוֹבִילֵהוּ וַיַּעֲמִידֵהוּ לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. הַשַּׁמָּשׁ הִכָּה בְיָדוֹ עַל שֻׁלְחַן הַבִּימָה לְהַשְׁתִּיק אֶת הַמִּתְפַּלְּלִים. עוֹד מְעַט וְכָל אֲשֶׁר בַּבַּיִת הַזֶּה נֶאֱלַם דּוּמִיָּה, וְרַק קוֹל יוֹסִי הַקָּטָן נִשְׁמַע בַּבַּיִת—וְהַקּוֹל כֹּה רוֹעֵד וְכֹה מַעֲצִיב, כֹּה מַרְעִישׁ אֶת הַלֵּב...

* *
*

כָּלְתָה הַתְּפִלָּה. אֲחָדִים מִן הַמִּתְפַּלְּלִים נִגְּשׁוּ אֶל יוֹסִי, שֶׁעָמַד עוֹד נִדְהָם לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ, וַיָּחֵלּוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ נִחוּמִים וּלְהַחֲלִיק לְחָיוֹ. אֲבָל הוּא הִתְחַמֵּק מֵהֶם וְנִדְחַק לוֹ בֵּין הָאֲנָשִׁים וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

בַּחוּץ הָיָה כְּבָר חֹשֶׁךְ. בַּכֹּל הָיְתָה דְמָמָה. הָאֲוִיר עוֹד הָיָה חַם. הוּא הִבִּיט הַשָּׁמַיְמָה וְשָׁם נִרְאָה לוֹ הַיָּרֵחַ בְּאוֹרוֹ הַחִוֵּר וְהַנָּעִים, וְאַלְפֵי כוֹכָבִים נוֹצְצִים קוֹרְצִים אֵלָיו בְּעֵינֵי אוֹרָם. נִדְמֶה לוֹ, כִּי רוֹאֶה הוּא שָׁם אֶת פְּנֵי אֲבוֹתָיו הַיְקָרִים הַמַּבִּיטִים אֵלָיו וְקוֹרְאִים אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם וְהוּא עוֹמֵד וּמַבִּיט... הַלֵּב הַקָּטָן וְהָרַךְ מָלֵא גַעְגּוּעִים... חָפֵץ הוּא עַתָּה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם—וְיֵשׁ אֲשֶׁר נִדְמֶה לוֹ, כִּי הִנֵּהוּ עוֹלֶה...

בְּמַצָּב כָּזֶה עָמַד רְגָעִים אֲחָדִים. אַךְ פִּתְאֹם שָׁמַע קוֹל: „יוֹסִי, יוֹסִי, בְּנִי!" — הוּא הִפְנָה אֶת רֹאשׁוֹ וְהִנֵּה זְקֶנְתּוֹ עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. רֶגַע עָמַד נִדְהָם וְאַחֲרֵי כֵן נָפַל עַל צַוָּארָהּ וַיָּחֶל לִבְכּוֹת...

לֵאָה לֵוִ.

יְהוּדִית.

(סִפּוּר).

מֻקְדָּשׁ לְתַלְמִידוֹת „יְהוּדִיָּה" בְּוִילְנָה.

(סוֹף).

וְעֵצִים רַבִּים עוֹמְדִים כְּבָר מֵאַחֲרֵי יְהוּדִית, וְהִיא צָעֲדָה בְּרַגְלֶיהָ הַקְּטַנּוֹת עַל עֲשָׂבִים יְבֵשִׁים, וְעַל עָלִים נוֹבְלִים הַמְכַסִּים אַדְמַת הַיַּעַר; הִיא הוֹסִיפָה לָלֶכֶת וְלִתְעוֹת, עַד שֶׁבָּאָה אֶל לֵב הַיָּעַר.

וְשָׁם, בְּתוֹךְ הַיַּעַר, הָעֵצִים מְרֻבִּים יוֹתֵר, תְּכוּפִים [1] יוֹתֵר מִבְּרֵאשִׁיתוֹ, וְכָל עֵץ גָּבֹהַּ וְעָבֶה יוֹתֵר, וְעַנְפֵי כָל עֵץ אֲרֻכִּים וּסְבוּכִים [2] יוֹתֵר.

וִיהוּדִית בְּלֶכְתָּהּ בַּיַּעַר הַסָּבָה בְּכָל רֶגַע אֶת פָּנֶיהָ לַאֲחוֹרֶיהָ, לְמַעַן דַּעַת אֶת הַדֶּרֶךְ, אֲשֶׁר עָלֶיהָ לָשׁוּב בָּהּ אֶל חַבְרוֹתֶיהָ. וְהִיא חָשְׁבָה, כִּי בְשׁוּבָהּ עָלֶיהָ לָלֶכֶת מְעַט יָמִינָה וְאַחֲרֵי כֵן שְׂמֹאלָה, וְאַחֲרֵי כֵן עוֹד פַּעַם יָמִינָה וְעוֹד פַּעַם שְׂמֹאלָה, וְאַחֲרֵי כֵן אִם תֵּלֵךְ רַק עוֹד פַּעַם יָמִינָה וְרָאֲתָה כְבָר אֶת חַבְרוֹתֶיהָ...

וַתֵּלֶךְ הָלְאָה, מְעַט יָמִינָה וּמְעַט שְׂמֹאלָה, וַתֶּאֱסֹף כְּבָר יוֹתֵר כִּשְׁלֹשָׁה פִּרְחֵי תְכֵלֶת; בְּיָדָהּ כְּבָר הָיוּ שִׁשָּׁה, שִׁבְעָה פְּרָחִים, וְהִיא הָיְתָה שְׂמֵחָה.

[1] זֶה אֵצֶל זֶה. [2] זֶה אָחוּז בָּזֶה.

וְכַאֲשֶׁר מָצְאָה כְּבָר אֶת הַפֶּרַח הָעֲשִׂירִי לֹא יָכְלָה עוֹד לְהַחֲזִיק אֶת כֻּלָּם בְּיָדָהּ הַקְּטַנָּה הָאַחַת, וַתֹּאמַר: דַּי, עַתָּה צָרִיךְ לָשׁוּב...

וַתָּסֶב אֶת פָּנֶיהָ לָשׁוּב... וַתַּעֲמֹד רֶגַע. הִיא הִבִּיטָה עַל הַפְּרָחִים וַתֵּרֶא, כִּי שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה מֵהֶם הֵם יוֹתֵר יָפִים וְיוֹתֵר גְּדוֹלִים מֵהַפְּרָחִים הַנִּשְׁאָרִים. וַתּוֹצֵא אוֹתָם לְבַדָּם וַתַּחֲזִיקֵם בְּיָדָהּ הַשֵּׁנִית. הַפְּרָחִים הַקְּטַנִּים — חָשְׁבָה — הֵם יִהְיוּ לִנְקֻדּוֹת אֲחֵרוֹת. אוּלָם מִשְּׁלֹשֶׁת הַפְּרָחִים הַגְּדוֹלִים וְהַיָּפִים הָאֵלֶּה נַעֲשָׂה אֶת הַ„קִּבּוּץ“, וְקִבּוּץ הַפְּרָחִים הָאֵלֶּה — הוֹסִיפָה לַחְשֹׁב — יִהְיֶה בְּעַד יְמִימָה. יְמִימָה אוֹהֶבֶת פְּרָחִים יוֹתֵר מִצִּלָּה וְעֶדָה, וְהִיא הֲלֹא הָיְתָה רִאשׁוֹנָה לֵאמֹר אֶת הַנְּקֻדָּה הַיָּפָה: „קִבּוּץ“!

— הָאח, יְמִימָה חֲבִיבָה, יְמִימָה! — קָרְאָה יְהוּדִית פִּתְאֹם בְּקוֹל עָלִיז, בְּשָׁכְחָהּ מָה רְחוֹקָה הִיא עַתָּה מִימִימָה וַחֲבֵרוֹתֶיהָ, וַתִּרְקֹד וַתָּחֶל לָרוּץ לָשׁוּב.

וְהִנֵּה „מָה-מָה“! נִשְׁמַע קוֹל בְּאָזְנֶיהָ, כִּי עָנָה לָהּ הַיַּעַר בְּהֵדוֹ [1].

יְהוּדִית הִתְחַלְחֲלָה רֶגַע, כִּי לֹא יָדְעָה מִי הוּא זֶה הָעוֹנֶה לָהּ כְּמוֹ בְּקוֹלָהּ הִיא.

וּכְמוֹ דְּמָעוֹת עָלוּ בְּעֵינֶיהָ.

אָז נָשְׂאָה אֶת רֹאשָׁהּ וַתֵּרֶא אֶת הָרָאשִׁים הַגְּבֹהִים שֶׁל הֲמוֹן הָעֵצִים הַסּוֹבְבִים אוֹתָהּ, אֶת סִבְכֵי עַנְפֵיהֶם הָרַבִּים, אֶת מוֹרָאָם, וַתֶּחֱרַד עוֹד יוֹתֵר, וַתָּרָץ בְּיֶתֶר מְהִירוּת.

— צִלָּה! יְמִימָה!״ — קָרְאָה בַּחֲרָדָה.

— „לָ-מָה! — עָנָה הַיַּעַר בְּהֵד.

וַתְּאַמֵּץ יְהוּדִית אֶת לִבָּהּ וַתַּבֵּט עוֹד פַּעַם סְבִיבוֹתֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת עֳבִי הַחֹרֶשׁ, אֶת הֶעָלִים הַנּוֹבְלִים הַפְּזוּרִים עַל הָאָרֶץ, אֶת קַוֵּי הַשֶּׁמֶשׁ הַדַּקִּים, הַחוֹדְרִים כְּמוֹ בְּרֹב עָמָל בְּעַד סִבְכֵי הָעֵצִים הָעֲבֻתִּים; אֲבָל כָּל אִישׁ לֹא רָאֲתָה, וּמִי הוּא אֵפוֹא הָעוֹנֶה לָהּ בְּקוֹל?

הִיא רָצָה הָלְאָה, לִבָּהּ דָּפַק בְּחָזְקָה.

— פְּנִינָה! צִלָּה! יְמִימָה! — קָרְאָה בִּשְׁאֵרִית כֹּחָהּ אֶל חֲבֵרוֹתֶיהָ, אוּלַי תַּשְׁמַעְנָה אֶת קוֹלָהּ.

נָ-לָ-מָה! — עָנָה לָהּ הַיַּעַר בְּהֵד, כְּמוֹ לָעַג לָהּ הָאַכְזָרִי [2].

הִיא הֵחֵלָּה לְאַט לְאַט לְהָבִין, כִּי זֶה הֵד הַיַּעַר וְלֹא קוֹל שֶׁל אִישׁ; אוּלָם הַפַּעַם נִרְאָה לָהּ הַיַּעַר מֵאֲחוֹרֶיהָ גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, הַמִּשְׂתָּרֵעַ אוּלַי לַחֲצִי כָּל הָאָרֶץ, וַתָּרָץ בְּיֶתֶר מְהִירוּת בְּדַרְכָּהּ. הִיא חָפְצָה לָשׁוּב בִּמְהֵרָה אֶל חֲבֵרוֹתֶיהָ.

בָּכֹה לֹא בָכְתָה, גַּם אֶת הַפְּרָחִים אִמְּצָה הֵיטֵב בְּאֶצְבְּעוֹתֶיהָ. „עוֹד מְעַט — חָשְׁבָה — וְשָׁבָה אֶל חֲבֵרוֹתֶיהָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַ„קִּבּוּץ“, כֵּן, עוֹד מְעַט, עוֹד מְעָט...“

[1] הֵד — זֶה קוֹל הַיַּעַר, הַנִּשְׁמָע בְּהִפָּסֵק קוֹל הָאִישׁ. [2] שֶׁאֵינֶנּוּ מְרַחֵם.

הִיא רָצָה בְּאֵיזוֹ שְׁבִיל צַר בֵּין הָעֵצִים, וּפִתְאֹם עָמְדָה: אֶבֶן גְּדוֹלָה גָּדְרָה בַּעֲדָהּ אֶת הַדֶּרֶךְ.

יְהוּדִית לֹא הִרְבְּתָה לַחְשֹׁב, וַתָּסֶב אֶת הָאֶבֶן וַתָּרָץ הָלְאָה.

אֲבָל הַשְּׁבִיל הָלַךְ הָלוֹךְ וָצַר, וִיהוּדִית הִגִּיעָה עַד מְקוֹם עֲנָפִים סְבוּכִים מְאֹד, אֲשֶׁר גָּדְרוּ לְפָנֶיהָ אֶת הַדֶּרֶךְ מֵעֵבֶר עוֹד.

רֶגַע עָמְדָה יְהוּדִית נִפְעָמָה, וַתִּשָּׁעֵן עַל עָנָף אֶחָד רַךְ, וּמַחֲשָׁבָה אַחַת חָשְׁבָה: מָה עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת עַתָּה?

לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּאָה לֹא חָפֵצָה, כִּי לֹא יָכְלָה לְהַבִּיט בִּפְנֵי הַיַּעַר אֲשֶׁר מֵאַחֲרֶיהָ, וּלְפָנֶיהָ אֵין דֶּרֶךְ. אוּלָם הִיא אִמְּצָה אֶת לִבָּהּ וַתַּפְרֵד בְּיָדֶיהָ הָרַכּוֹת אֶת עַנְפֵי הָעֵצִים (וְלֹא הִתְבּוֹנְנָה, בִּנְפֹל הַפְּרָחִים הַיָּפִים מִיָּדֶיהָ), וַתִּדָּחֵק בֵּינֵיהֶם, וְאָז נִרְאֲתָה לָהּ הַדֶּרֶךְ רְחָבָה מְאֹד.

כִּכָּר עֲגֻלָּה נִגְלְתָה לְעֵינֶיהָ, וּבְתוֹךְ הַכִּכָּר גִּבְעָה נֶחְמָדָה מְאֹד, אֲשֶׁר עֵצִים פְּזוּרִים סוֹבְבִים אוֹתָהּ בְּעִגּוּל.

יְהוּדִית אָמְרָה לְטַפֵּס וְלַעֲלוֹת עַל הַגִּבְעָה הַזֹּאת, אוּלַי תִּרְאֶה מִשָּׁם אֶת חַבְרוֹתֶיהָ וְקָרְאָה לָהֶן לְעֶזְרָה.

הִיא טִפְּסָה וַתַּעַל עַל הַגִּבְעָה וַתַּעֲמֹד בְּרֹאשָׁהּ. כָּל חֹם גֵּוָהּ עָלָה בְּפָנֶיהָ, כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ הָיוּ פְּזוּרוֹת בְּתַלְתַּלֵּיהֶן עַל שִׁכְמָהּ. הַשָּׁמַיִם הָיוּ בְהִירִים כַּבְּדֹלַח. הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ יָרַד מְעַט מֵחֲצִי הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲמֹד מֵעַל עָרְפָּהּ. הָעֵצִים כְּמוֹ עָמְדוּ כֻּלָּם צְפוּפִים, כֻּלָּם נֵד אֶחָד מִתַּחַת הַגִּבְעָה, וַיִּתְבּוֹנְנוּ בִּפְנֵי הַגִּבּוֹרָה הַקְּטַנָּה וַיִּשְׁתָּאוּ עַל אֹמֶץ רוּחָהּ; וְהִיא, יְהוּדִית, פֵּרְשָׂה כַּפֶּיהָ וַתִּקְרָא:

— הוֹי, חַבְרוֹתַי, חַבְרוֹתַי!

אַךְ לֹא נֶעֶנְתָה, וְרַק הֶמְיָה קַלָּה עָבְרָה בֵּין עֲצֵי הַיַּעַר.

וַתִּקְרָא יְהוּדִית:

— הוֹי, אֲחִיּוֹתַי, אֲחִיּוֹתַי!

אַךְ לֹא נֶעֶנְתָה, וְרַק הַמִּלָּה נִשְׁמְעָה מִבֵּין הָעֵצִים.

וַתִּקְרָא יְהוּדִית:

— הוֹי, אַחַי! אַחַי!

אַךְ לֹא נֶעֶנְתָה, רַק נֶאֱנַח הַיַּעַר מְאֹד.

וַתִּקְרָא יְהוּדִית:

— הוֹי, אִמָּא, אִמָּא!

אַךְ לֹא נֶעֶנְתָה, רַק הִזְדַּעְזַע הַיַּעַר.

וַתִּקְרָא יְהוּדִית:

— הוֹי, אַבָּא, אַבָּא!

אַךְ לֹא נֶעֶנְתָה, רַק זַעֲזוּעַ הָעֵצִים הָיָה גָּדוֹל, כְּמוֹ חָשְׁבוּ כֻּלָּם לְהֵעָקֵר מִשָּׁרְשֵׁיהֶם וְלִנְפֹּל...

וַתֶּאֱסֹף יְהוּדִית שְׁאֵרִית כֹּחָהּ וַתִּקְרָא לָאַחֲרוֹנָה:

— הוֹי, אֵלִי, אֵלִי! הוֹשִׁיעֵנִי!

וְהִנֵּה נִדְמָה לָהּ, כְּמוֹ נֶעֶקְרוּ כָּל הָעֵצִים מִשָּׁרְשֵׁיהֶם וַיִּגְבְּהוּ וַיִּתְעַלּוּ גָּבֹהַּ גָּבֹהָה, עַד אֲשֶׁר לֹא תַעֲצֹר הָעַיִן כֹּחַ

לִרְאוֹתָם; וְעַמּוּדֵי אוֹר, עַמּוּדֵי זָהָב, הוֹלְכִים וְיוֹרְדִים מִמְּרוֹם הַשָּׁמַיִם וּמְמַלְּאִים אוֹר אֶת כָּל הַכִּכָּר וְאֶת כָּל עֵינֶיהָ; רֶגַע נִדְמֶה לָהּ, כְּאִלּוּ הַשֶּׁמֶשׁ בְּעַצְמָהּ יָרְדָה עַתָּה וַתַּעֲמֹד עַל רֹאשָׁהּ. וְזִמְזוּם נָעִים מְאֹד בָּא וַיְמַלֵּא אֶת אָזְנֶיהָ. הִיא נָפְלָה עַל רֹאשׁ הַגִּבְעָה כְּמוֹ מִתְעַלֶּפֶת. וּבְתוֹךְ הַהֲמֻלָּה הַנְּעִימָה שׁוֹמַעַת הִיא כְּמוֹ בַחֲלוֹם קוֹל קוֹרֵא: יְהוּדִית! יְהוּדִית!...

וְהַקּוֹל הוֹלֵךְ וְחָזָק; אוּלָם הִיא שׁוֹכֶבֶת לָהּ, אֵינָהּ מְנִיעָה יָד וָרֶגֶל וּמְחַכָּה עַד שֶׁיִּקְרַב הַקּוֹל אֵלֶיהָ יוֹתֵר.

וְהַקּוֹל הוֹלֵךְ וְקָרוֹב, הוֹלֵךְ וְקָרוֹב.

— יְהוּדִית! יְהוּדִית! — צוֹעֲקִים בְּכָל כֹּחַ.

וְהִיא שׁוֹכֶבֶת.

— יְהוּדִית! יְהוּדִית!— צוֹעֲקִים.

הִיא מַתְחִילָה לְהַכִּיר לְאַט לְאַט אֶת הַקּוֹלוֹת... הִנֵּה קוֹל אֲחוֹתָהּ... הִנֵּה, הוֹי — קוֹל אִמָּא... הִנֵּה... הִנֵּה... יַד נָגְעָה בָהּ... יָד חֲבִיבָה... יַד אִמָּא!...

הִיא פּוֹקַחַת אֶת עֵינֶיהָ. אִמָּהּ וַאֲחוֹתָהּ עוֹמְדוֹת סְבִיבָהּ, פּוֹרְשׂוֹת אֶת כַּפֵּיהֶן, וְהָאֵם מְנַשֶּׁקֶת אוֹתָהּ עַל פָּנֶיהָ, לוֹקַחַת אוֹתָהּ בְּיָדֶיהָ וּמְחַנֶּנֶת קוֹלָהּ:

— הוֹי, בִּתִּי, בִּתִּי הַיְקָרָה, הַחֲבִיבָה, הַנְּעִימָה, חַיָּתִי, נִשְׁמָתִי! מֶה הָיָה לָךְ? מַה פֹּה עָשִׂית?

וִיהוּדִית מִתְבּוֹנֶנֶת הֵיטֵב לְכָל אֲשֶׁר סְבִיבָהּ, זוֹכֶרֶת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלֶיהָ, וְעוֹנָה:

— לֹא כְלוּם, אִמָּא. אֲנִי טִיַּלְתִּי פֹּה. אֵין דָּבָר. תָּעִיתִי מְעַט...

— אֲבָל אֵיךְ זֶה הָלַכְתְּ לְבַדֵּךְ אֶל הַיַּעַר? חַיָּתִי, נִשְׁמָתִי? —

— לְבַקֵּשׁ פְּרָחִים, אִמָּא, הָלַכְתִּי, פִּרְחֵי תְּכֵלֶת...

— אֲבָל רְאִי נָא, הֲלֹא הִנֵּה הַדֶּרֶךְ אֶל הָעִיר, עוֹד שְׁנַיִם, שְׁלֹשָׁה עֵצִים, וַאֲנַחְנוּ יוֹצְאוֹת אֶת הַיַּעַר, וְלָמָּה שָׁכַבְתְּ עַל הַגִּבְעָה? הוֹי, בִּתִּי, בִּתִּי!

— בְּוַדַּאי, בְּוַדַּאי הָיִיתִי בָאָה בְּעַצְמִי אֶל הַבַּיִת, וְלָמָּה חֲרַדְתֶּן עָלַי כָּל כָּךְ?

— אֲבָל רְאִי נָא אֶת שִׂמְלָתֵךְ הַקְּרוּעָה, אֶת שַׂעֲרוֹתַיִךְ הַפְּרוּעוֹת וְאֶת יָדַיִךְ הַשְּׂרוּטוֹת!

— אֵין דָּבָר, אִמָּא. אֵין דָּבָר. וְצִלָּה וּפְנִינָה וִימִימָה חַבְרוֹתַי, עוֹדָן שָׁם, שָׁם עַל הַדֶּשֶׁא?

— הֵן הֲלֹא שָׁבוּ זֶה כְּשָׁעָה אֶל בֵּיתָן, וְלוּלֵא הֵן שֶׁבָּאוּ וְהִגִּידוּ לִי אֶת דַּרְכֵּךְ, שֶׁהָלַכְתְּ בָּהּ, מִי יוֹדֵעַ מָתַי שַׁבְתְּ אֶל הַבָּיְתָה!...

— אִמָּא, יוֹתֵר צַר לִי, כִּי אָבְדוּ מִמֶּנִּי הַפְּרָחִים בַּדֶּרֶךְ. הֵם הָיוּ פִּרְחֵי תְּכֵלֶת יָפִים מְאֹד; לוּ רְאִיתֶם אִמִּי, גַּם אַתְּ אֲחוֹתִי... „קְבוּץ“ חָפַצְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶם... קְבוּץ שֶׁל פְּרָחִים!...

אֵם יְהוּדִית הָיְתָה נִרְעֶשֶׁת מְאֹד וְלֹא נָתְנָה עוֹד לִיהוּדִית לְדַבֵּר. הָאֵם וְהָאָחוֹת הֵבִיאוּ אֶת יְהוּדִית הַבָּיְתָה. הָאָב חָפֵץ לַעֲנֹשׁ אוֹתָהּ, אֲבָל הָאֵם וְהָאָחוֹת לֹא נְתָנוּהוּ, כִּי הֶעֱבִידָה יְהוּדִית הַרְבֵּה אֶת כֻּתָּנְתָּהּ. „קְבוּץ“ הַפְּרָחִים לֹא נַעֲשָׂה, וְגַם אֶת הַ„סְּגוֹל“ הָרְסוּ צִלָּה, פְּנִינָה וִימִימָה בְּהֶחָפְזָן [1] לָשׁוּב הָעִירָה, לְהוֹדִיעַ עַל דְּבַר אָבְדַן יְהוּדִית, אַחֲרֵי שֶׁקָּרְאוּ בִשְׁמָהּ זְמַן רַב וְלֹא נַעֲנוּ, וּלְצַעֵד צַעַד אֶחָד בַּיַּעַר יָרְאוּ הַפַּחְדָנִיּוֹת הָאֵלֶּה.

כֵּן, עַלִּיזָה וְאַמִּיצַת לֵב מְאֹד הָיְתָה יְהוּדִית, אֲבָל גַּם שׁוֹבֵבָה מְעָט.

ק. ל. סִילְמַן.

[1] בְּמַהֵרָן.

הַצּוֹעֲנִית הָעִבְרִיָּה.

(סִפּוּר).

(הֶמְשֵׁךְ).

רַבִּים מִבְּנֵי הָעִיר הִתְרַעֲמוּ עַל בִּתְיָה מְאֹד. רֵאשִׁית, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה אֶצְלָם כָּל סָפֵק, שֶׁאֵלֶּה הֵם הַצּוֹעֲנִים, אֲשֶׁר הִתְנַקְּשׁוּ בְּנַפְשׁוֹת בֵּית אַקֶּרְמַן, כִּי אֹהֶל אַחֵר לֹא נִרְאָה אֶתְמוֹל בִּסְבִיבוֹת הָעִיר; וְשֵׁנִית, הֵן בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ רוֹצְחֵי נֶפֶשׁ הֵם, וּמָה הָיְתָה חֲסֵרָה, לוּ אָמְרָה: „הֵן“!

— אַךְ „נְשָׁמָה צוֹעֲנִית הִיא! נָחָשׁ בְּתוֹךְ אָדָם!“

אַךְ שִׁמְעוֹן אַקֶּרְמַן חָשַׁב אַחֶרֶת: בָּרוּר הָיָה לוֹ, כִּי אֵלֶּה הֵם הַצּוֹעֲנִים שֶׁהָיוּ בְּבֵיתוֹ וַאֲשֶׁר בִּתְיָה נִלְקְחָה מֵאָהֳלָם. הוּא הִכִּיר זֹאת בַּכֶּלֶב הַקָּטָן, אֲשֶׁר קָפַץ וְלִקֵּק אֶת נַעֲלֶיהָ, בְּשָׁעָה שֶׁהֶעֱמִידוּהָ לִפְנֵי הַצּוֹעֲנִים לְהַכִּירָם. כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁעָמְדוּ שָׁם לֹא שָׂמוּ לֵב לַדָּבָר הַזֶּה; אַךְ מֵעֵינָיו לֹא נֶעְלַם הַדָּבָר. וּבְכָל זֹאת לֹא דַי שֶׁלֹּא הֶאֱשִׁימָהּ עַל

הוֹצִיאָהּ אֶת הַצּוֹעֲנִים לַחָפְשִׁי, אֶלָּא שֶׁגַּם הִכִּיר אֶת צִדְקָתָהּ.

„לֹא נְשָׁמָה צוֹעֲנִית יֵשׁ בַּנַּעֲרָה הַזֹּאת – אָמַר בְּלִבּוֹ – אֶלָּא, אַדְּרַבָּה, נְשָׁמָה עִבְרִית! הִיא מַרְגִּישָׁה בְּעַצְמָהּ אֵיזֶה חוֹבוֹת לָאֹהֶל. סוֹף סוֹף אָכְלָה מִלַּחְמָם וְלָבְשָׁה מִלְּבוּשֵׁיהֶם וְחָיְתָה עִמָּהֶם מִסְפַּר שָׁנִים! הָאֹהֶל סָכַךְ עָלֶיהָ בַּחֹרֶף מִקֹּר, וּבַקַּיִץ – מֵחֹם. הַצּוֹעֲנִי הַזָּקֵן הֵגֵן עַל הָאֹהֶל – וְעִם זֶה גַּם עָלֶיהָ! וְעַתָּה שִׁלְּמָה לָהֶם אֶת חוֹבָהּ הָאַחֲרוֹן. הִיא הִצִּילָה אוֹתָם מֵחַיֵּי כֶלֶא הַקָּשִׁים מִמָּוֶת. וּבָזֹאת גָּמְרָה אֶת חֶשְׁבּוֹנוֹתֶיהָ עִם הָאֹהֶל".

ט.

וְאוּלָם לֵיל הַבַּלָּהוֹת, אֲשֶׁר בָּא עַל בֵּית אַקֶּרְמַן, לֹא עָבַר בְּלִי תוֹצָאוֹת. רִבְקָה הִתְחַלְחֲלָה מְאֹד בִּרְאוֹתָהּ אֶת הַמָּוֶת פָּנִים אֶל פָּנִים. הִיא הֶאֱמִינָה בְּרֶגַע זֶה, שֶׁשְּׁלֹמֹה וּמִרְיָם שֶׁלָּהּ כְּבָר הוּמְתוּ, נֶחְנְקוּ, אוֹ נִשְׁחֲטוּ. וְאֶת הָרַעְיוֹן הַנּוֹרָא הַזֶּה לֹא יָכְלוּ לְהוֹצִיא מִלִּבָּהּ גַּם כַּאֲשֶׁר הֵבִיאוּ לְפָנֶיהָ אֶת שְׁנֵי יְלָדֶיהָ בּוֹכִים וְנִרְעָשִׁים, וְהֵמָּה דִבְּרוּ אֵלֶיהָ וְנִחֲמוּ אוֹתָהּ. הָרֹשֶׁם אֲשֶׁר עָשָׂה עָלֶיהָ הָרֶגַע הַנּוֹרָא הַהוּא הָיָה חָזָק מִמַּרְאֵה עֵינֶיהָ. בְּיוֹם הַמָּחֳרָת חָלְתָה וְנָפְלָה לְמִשְׁכָּב – לֹא לְיָמִים וְלֹא לְשָׁבוּעוֹת; כִּי קָרוֹב לְשָׁנָה הִתְהַפְּכָה עַל מִטָּתָהּ בְּמַחֲלוֹת־עֲצַבִּים שׁוֹנוֹת. כָּל הָרוֹפְאִים אָמְרוּ פֶּה אֶחָד, כִּי כְדֵי לְחַזֵּק אֶת עֲצַבֶּיהָ הָרָפִים, צְרִיכָה הִיא לִנְסֹעַ לְ„שַׁבָּה"[1]. הָאֲוִיר הַצַּח וְהַמְּנוּחָה הַשְּׁלֵמָה אֲשֶׁר תִּמְצָא שָׁם, בִּהְיוֹתָהּ רְחוֹקָה מִבֵּיתָהּ וְחָפְשִׁית מִדַּאֲגַת הַכַּלְכָּלָה וְטִפּוּל הַבָּנִים – יַשְׁקִיטוּ אֶת עֲצַבֶּיהָ וִיחַזְּקוּ אֶת בְּרִיאוּתָהּ הָרָפָה. אַךְ קָשֶׁה הָיָה לָהּ לְהִפָּרֵד מִבָּנֶיהָ הָאֲהוּבִים וּמִן הַדְּאָגָה הַנְּעִימָה שֶׁהִיא דוֹאֶגֶת לָהֶם תָּמִיד. וְאַף בְּרֹב עָמָל עָלָה בִּידֵי אַנְשֵׁי הַבַּיִת לְפַתּוֹתָהּ, שֶׁתַּסְכִּים לִנְסִיעָה זוֹ, וְהִיא הִסְכִּימָה, אַךְ בִּתְנַאי שֶׁתִּסַּע עִמָּהּ גַּם מִרְיָם בִּתָּהּ.

הַנְּסִיעָה שֶׁל יוֹם וָלַיְלָה אֶחָד בְּרַכֶּבֶת הַקִּיטוֹר כְּבָר הֶרְאֲתָה פְּעֻלָּה קַלָּה לְטוֹבָה עַל הַחוֹלָה: הַדַּחַק הַתְּמִידִי בֵּין הַנּוֹסְעִים הַמִּתְחַלְּפִים כִּמְעַט בְּכָל תַּחֲנָה וְתַחֲנָה – יְשָׁנִים יוֹצְאִים וַחֲדָשִׁים בָּאִים; הַיְשִׁיבָה בֵּין אֲנָשִׁים זָרִים, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם דּוֹאֵג אַךְ לְעַצְמוֹ וּלְרַוְחָתוֹ, וְנִדְחָק לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ – הֵעִירוּ בְּקִרְבָּהּ רִגְשֵׁי דְאָגָה לְעַצְמָהּ וְהַקְפָּדָה עַל מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָהּ. בְּבֵיתָהּ הָיְתָה רְגִילָה לִרְאוֹת כָּל בְּנֵי הַבַּיִת עוֹמְדִים עָלֶיהָ וְדוֹאֲגִים לָהּ. עֶשֶׂר פְּעָמִים הִגִּישׁוּ לָהּ כּוֹס חָלָב אוֹ מְעַט מָרָק, וְהִיא הִרְחִיקַתַם מֵעָלֶיהָ בְּקַפְּדָנוּת וּבְרֹגֶז. יָדוֹעַ יָדְעָה שֶׁלֹּא יִתְעַצְּלוּ מֵהוֹגִיעַ אוֹתָהּ גַּם בַּפַּעַם הָאַחַת עֶשְׂרֵה, וְלֹא יִרְפּוּ מִמֶּנָּה, עַד שֶׁתֹּאכַל וְתִשְׁתֶּה.

---

[1] עִיר בִּסְבִיבוֹת אוֹדִיסָה, מִצְטַיֶּנֶת בַּאֲוִירָהּ הַטּוֹב וְהִיא מִקְלָט לַחוֹלִים.

בְּבֵיתָהּ הָיְתָה מִתְאוֹנֶנֶת עַל אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ, כִּי בִּשְׁלָהֶם הִיא חוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְצַעֲרִים אוֹתָהּ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְדַאֲגָתָם הַנִּפְרָזָה אֲשֶׁר יִדְאֲגוּ לָהּ תָּמִיד. רוֹצָה הִיא לִהְיוֹת עֵרָה – הֵם מְיַשְּׁנִים אוֹתָהּ; רוֹצָה הִיא לִישֹׁן – הֵם מְזַעְזְעִים אוֹתָהּ בְּכוֹסוֹת חָלָב, בְּכַפּוֹת יַיִן, בְּמָרָק, בְּסַמִּים מָרִים. „בַּבַּיִת הַכֹּל מַר, רַע, מַכְעִיס; אֲבָל הַכֹּל דּוֹאֵג לָךְ!"

וּפֹה... אִישׁ אִישׁ עַל הַזֶּרֶת שֶׁלּוֹ. כָּל אֶחָד מַקְפִּיד עִמָּךְ, שֶׁלֹּא תִשָּׁעֵן עַל יַלְקוּטוֹ, שֶׁלֹּא תֵהָנֶה, חָלִילָה, מִמַּה שֶּׁשַּׁיָּךְ לוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא נֶהֱנֶה אִם עוֹלֶה בְיָדוֹ לְהַדְחִיק בִּגְבוּלֵךְ וּלְצַעֲרֵךְ!

כָּל זֶה עוֹרֵר בְּקִרְבָּהּ אֶת הָרָצוֹן לְהָגֵן עַל עַצְמָהּ וְלִשְׁמֹר עַל זְכֻיּוֹתֶיהָ – דָּבָר הֶחָסֵר תָּמִיד אֵצֶל חוֹלֵי הָעֲצַבִּים כְּרִבְקָה. הִיא אָכְלָה בְּיוֹם זֶה אֶת אֲרֻחָתָהּ לְתֵאָבוֹן; גַּם נִזְהֲרָה לִשְׁתּוֹת אֶת סַמֵּי רְפוּאָתָהּ בְּמוֹעֲדָם. מֵעֵינֵי מִרְיָם לֹא נֶעְלַם הַשִּׁנּוּי הַזֶּה, וַתִּשְׂמַח עָלָיו מְאֹד.

לְעֵת עֶרֶב בָּאָה רִבְקָה בִּדְבָרִים עִם אִשָּׁה אַחַת, אֲשֶׁר נִכְנְסָה אֶל הַמֶּרְכָּבָה מִן הַתַּחֲנָה הַקְּרוֹבָה וַתֵּשֶׁב אֶצְלָהּ. זֹאת הָיְתָה אִשָּׁה עִבְרִיָּה כְּבַת אַרְבָּעִים. מִמַּלְבּוּשֶׁיהָ הָיָה נִכָּר, שֶׁאֵינָהּ בַּת־עֲשִׁירִים, אֲבָל גַּם לֹא עֲנִיָּה. הִיא הָיְתָה חֲגוּרָה סִנּוֹר שָׁחוֹר לְאוֹת אֲבֵלוּת, אַךְ פָּנֶיהָ הָעֲצוּבִים וְאַנְחוֹתֶיהָ הַתְּכוּפוֹת הֵעִידוּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה סִנּוֹרִים, שֶׁהִיא „אַלְמָנָה רַעֲנַנָּה".

לְשִׂמְחַת רִבְקָה נוֹדַע לָהּ, שֶׁשְּׁכֶנְתָּהּ זוֹ הִיא גָּרַת עִיר „שַׁבָּה". וּשְׁכֶנְתָּהּ שָׂמְחָה גַּם הִיא, בְּשָׁמְעָהּ, כִּי רִבְקָה נוֹסַעַת לָשֶׁבֶת בְּעִירָהּ. רִבְקָה דָּאֲגָה בְּכָל עֵת נְסִיעָתָהּ: „מִי יוֹדֵעַ בְּכַמָּה יַעֲלֶה לָהּ בְּ„שַׁבָּה" שְׂכַר מָעוֹן לָהּ וּלְבִתָּהּ, מְזוֹנוֹת וְרוֹפְאִים? הַהוֹצָאָה רַבָּה גַּם בְּלֹא זֶה! הַאֵינָהּ יוֹדַעַת אֶת דַּרְכָּם שֶׁל בַּעֲלֵי הַמָּלוֹן בֶּעָרִים הַגְּדוֹלוֹת?! גַּם בְּעַד נְשִׁימַת אֲוִיר־חַדְרוֹ צְרִיכָה אַתְּ לְשַׁלֵּם. הַכֹּל יִמָּכֵר בַּכֶּסֶף!

וּכְדַבְּרָהּ עִם שְׁכֶנְתָּהּ עָלָה עַל דַּעְתָּהּ, שֶׁטּוֹב הָיָה לָהּ לִשְׂכֹּר מָעוֹן וּמְזוֹנוֹת יַחַד בְּבֵית הָאִשָּׁה הַזֹּאת. הִיא אִשָּׁה פְּשׁוּטָה – בַּעֲלַת־בַּיִת... וּבְוַדַּאי לֹא תְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה.

וְרַעְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה עָלוּ גַם עַל לֵב הָאַלְמָנָה דִּינָה קַסְטֶר, (זֶה הָיָה שְׁמָהּ), בְּשָׁמְעָהּ מִפִּי רִבְקָה, שֶׁהִיא נוֹסַעַת לְהִתְרַפֵּא בְּ„שַׁבָּה". מִתְּחִלָּה הִתְאוֹנְנָה עַל רוֹפְאֵי עִירָהּ, שֶׁשָּׁלְחוּ אֶת בַּעְלָהּ לְעִיר א. לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִתּוּחַ, בְּעוֹד שֶׁחוֹלִים מֵעָרִים אֲחֵרוֹת בָּאִים לְהִתְרַפֵּא בְּעִירָהּ. מִי יוֹדֵעַ? יָכוֹל הֱיוֹת, כִּי לוּ נִשְׁאַר בַּעְלָהּ בְּבֵיתוֹ הָיָה מִתְרַפֵּא בְּלִי נִתּוּחַ, וְלֹא הִשְׁאִיר אוֹתָהּ אַחֲרָיו – אַלְמָנָה אֻמְלָלָה!... וְאַחֲרֵי כֵן עָלָה עַל לִבָּהּ: לוּ חָפְצָה הָאִשָּׁה לָשֶׁבֶת בְּבֵיתָהּ, הָיְתָה יְכוֹלָה לְכַלְכֵּל בִּשְׂכָרָהּ אֶת נַפְשָׁהּ וְנֶפֶשׁ יְתוֹמֶיהָ הָאֻמְלָלִים, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּלִי כָל מַשְׁעֵן לָחֶם. בֵּיתָהּ הוּא מְרֻוָּח. הַלְוַאי שֶׁתִּהְיֶה פַּרְנָסָתָהּ כַּךְ מְרֻוַּחַת! הָאִשָּׁה אָמְנָם לֹא תֵשֵׁב אֶצְלָהּ לְאֹרֶךְ יָמִים, אֲבָל טוֹבִים גַּם חַיֵּי שָׁעָה. מִסְתָּמָא לֹא יַעַזְבֶנָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ גַּם אַחֲרֵי כֵן.

וְהִתְחִילוּ שְׁתֵּי הַנָּשִׁים מְרַמּוֹת אִשָּׁה אֶת רְעוּתָהּ: דִּינָה הִתְחִילָה לְגַנּוֹת אֶת בָּתֵּי הַמָּלוֹן בָּעִירָה, שֶׁבַּעֲלֵיהֶם הֵם, פָּשׁוּט, חַיּוֹת רָעוֹת, וְלָאוֹרְחִים הַמִּתְאָרְחִים אֶצְלָם אֵין הַמְּנוּחָה הַדְּרוּשָׁה לָהֶם; וְכִי אוֹרֵחַ נִכְבָּד בּוֹחֵר לְהִתְאָרֵחַ בְּבֵית אִישׁ פְּרָטִי. וְרִבְקָה הִתְחִילָה מְסַפֶּרֶת לְתָמָּהּ: שֶׁבַּעְלָהּ, בְּעֶצֶם, אֵינֶנּוּ עָשִׁיר גָּדוֹל... בַּעַל־הַבַּיִת פָּשׁוּט... וְהִיא אֵינָהּ חוֹלָה מְסֻכֶּנֶת, חָלִילָה... רְגִילָה הִיא בְּבֵיתָהּ לְחַיִּים פְּשׁוּטִים, אוֹכֶלֶת מַשֶּׁהוּ וִישֵׁנָה כְּמוֹ שֶׁיְּשֵׁנָה, בְּלִי דִקְדּוּקִים... וְדֶרֶךְ אַגַּב נִזְרְקָה מִפִּיהָ, שֶׁהִיא הָיְתָה רוֹצָה יוֹתֵר לְהִתְאָרֵחַ בְּבַיִת פְּרָטִי, אֵצֶל בַּעֲלַת בַּיִת טוֹבָה וּפְשׁוּטָה, כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ טוֹבָה וּפְשׁוּטָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהֵן מְדַבְּרוֹת כַּךְ וּמְרַמּוֹת אִשָּׁה אֶת רְעוּתָהּ, הֻשְׁווּ בֵּינֵיהֶן וְה„עֵסֶק" נִגְמַר כִּרְצוֹן שְׁתֵּיהֶן. רִבְקָה הִתְאָרְחָה בְּבֵית דִּינָה בַּ„חֲצִי חִנָּם", וְהַמְּחִיר הַזֶּה כְּבָר הִסְפִּיק לְדִינָה לְכַלְכֵּל אֶת בֵּיתָהּ, וּבָנֶיהָ יָכְלוּ לְהִתְאַבֵּל עַל מוֹת אֲבִיהֶם בְּלִי מַפְרִיעַ מֵרָעָה וּמֵחֹסֶר לָחֶם.

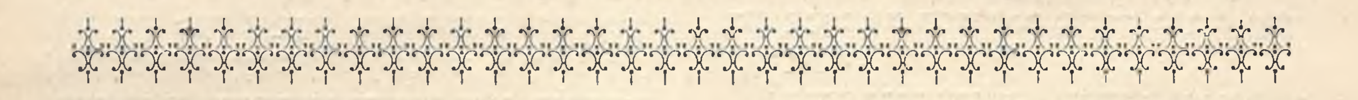
לְסוֹף רָאֲתָה רִבְקָה מַה מְּאֹד הֵיטִיבָה לַעֲשׂוֹת בְּבָחֳרָהּ לָשֶׁבֶת בְּבֵית דִּינָה: מַחֲלַת הַקֵּיבָה הִתְחִילָה לְהָצִיק לָהּ בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים בְּאֹפֶן נוֹרָא. וְאָז צְרִיכָה הָיְתָה לְהַשְׁגָּחָה רַבָּה, לְדַאֲגַת אֵם, וְכָזֹאת הָיְתָה לָהּ בַּעֲלַת מְעוֹנָהּ.

הִיא שָׁמְרָה עָלֶיהָ וְדָאֲגָה לָהּ כְּאֵם רַחֲמָנִיָּה, כִּמְעַט שֶׁלֹּא מָשָׁה מִמִּטָּתָהּ. רִבְקָה קָנְתָה לָהּ אָחוֹת טוֹבָה וְאֵם רַחֲמָנִיָּה בִּמְחִיר מִצְעָר; וְהַדִּירָה וְהַמָּזוֹן עָלוּ לָהּ אֵפוֹא בְּחִנָּם.

וְעוֹד יוֹתֵר גְּדֹלָה שִׂמְחָתָהּ, בִּרְאוֹתָהּ אֶת הַקִּרְבָה וְהַחִבָּה הָרַבָּה, שֶׁדִּינָה זוּ מַרְאָה לְבִתָּהּ – לְמִרְיָם. הִיא אוֹהֶבֶת אוֹתָהּ מַמָּשׁ כְּאֵם טוֹבָה. וְיֵשׁ אֲשֶׁר תְּחַבְּקֶנָּה פִּתְאֹם, וְתַאֲצִל לָהּ נְשִׁיקוֹת נְשִׁיקוֹת, עַד שֶׁהִיא, רִבְקָה, נִכְלֶמֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. הִיא יוֹדַעַת, שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁלֹּא נָשְׁקָה אֶת בִּתָּהּ. הִיא חוֹשֶׁבֶת אוֹתָהּ כְּבָר לִ„גְדוֹלָה", שֶׁאֵין נְשִׁיקוֹת־אֵם לְכָבוֹד לָהּ. – אֲבָל נַחַת־רוּחַ יֵשׁ לָהּ מִזֶּה הַרְבֵּה־הַרְבֵּה..

(עוֹד יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

הבבה.

(מעשיה).

קול הפעמון נשמע בחדר וקציעה ושושנה נשאו את עיניהן אל אמן, כתאבות לדעת מי זה בא אל ביתן כעת.

— לכנה וראינה, ילדותי, מי הוא זה הבא, — אמרה להן האם.

ותרצנה הילדות אל הדלת וכרגע שבו ומכתב בידיהן. בתרועת שמחה מסרו הילדות את המכתב ליד אמן, בחשבן, כי מאת הודן הוא, הבא מדי שנה בשנה לעת כזאת אל ביתן לבקרן. ואמנם הן לא טעו, כי אחרי אשר קראה האם את המכתב אמרה להן:

— יצחק הודכן כותב לי, כי בשבוע הבא יבא להתארח בביתנו. אבל בטרם יבא, חפץ הוא לדעת, ההייתן תמיד טובות ומקשיבות, אם לא? אמנם על קציעה אין לי להתאונן, אבל את, שושנה, הלא תדעי, כי תמיד את מקנאה באחותך וקוצפת עליה חנם. צר לי מאד להגיד לו את כל זאת.

— אנא, אמי היקרה; אל נא תכתבי לו כדברים האלה, ואנכי לא אהיה עוד ילדה מקנאה; הנני מבטיחך, אמא! כי אם תכתבי לדוד, כי ילדה מקנאה אני, לא יביא לי כל מנחה.

— ואז יעשה לך באמת כגמולך! — הוסיפה האם — אבל הפעם לא אספר לו דבר, רק את שימי זאת אל לבך, והיטיבי דרכך.

ושושנה אמנם שמה לבה לדברי אמה, ותחדל מהיות מקנאה באחותה, בתת האם לה ולקציעה דבר־מה. אך לא לימים רבים הוטב מנהגה.

והנה בא הדוד יצחק ועמו הרבה ארגזים ותבות, ותאמר שושנה בלבה: „הוי מה רבים החפצים אשר בהם! לו יכלתי לראותם!"

וחפצה זה בא כרגע, כי כאשר נח הדוד רגעים אחדים מעמל הדרך, לקח ארגז בידו ויאמר: „גשנה, ילדות, הנה. הנה ספרה לי אמכן, כי הייתן תמיד טובות ומקשיבות ולכן הבאתי לכן דבר־מה".

ואחרי אשר כלה הדוד את דבריו, הוציא מן הארגז שתי בבות יפות עד מאד, ויתן אותן לילדות. והילדות אשר השתוממו מאד לגדלן ולהדרן, כי לא ראו מעודן בבות נחמדות כאלה, ולא היה די מלים בפיהן להביע לדוד הטוב את תודתן.

אבל פתאם זעפו פני שושנה. וישאלנה הדוד: „מדוע זה פניך זועפים, שושנה? המצאת חסרון בבבתך?"

— כן, — ענתה שושנה — בבת קציעה יפה מבבתי!

— הנך טועה מאד — אמר הדוד, — האינך רואה, כי דומות הן הבבות אחת לרעותה?

— לא! — קראה הילדה המקנאה בעקשנות. — בבת קציעה אני חפצה!

וקציעה הטובה חפצה לתת לה את בבתה, אך הדוד אמר לה:

— תהי נא, קציעה, בבתך בעדך. אנכי לא ידעתי, כי שושנה היא ילדה מקנאה. אולם אם לא מצאה מנחתי חן בעיניה הלא תוכל להשיבה לידי!

בעת ההיא באה גם האם החדרה, ותרא את מנהג שושנה המכער ותאמר:

— השיבי, שושנה, את הבבה ליד הודך, כי לא לך יאתה המנחה. זכרי, כי הבטחתיני להיטיב דרכך, אך עתה אני רואה, כי לא תשמרי את הבטחתך.

— רע, רע מאד! — הוסיף גם הדוד — אם זה דרכך תמיד, עליך להשיב את המתנה אשר נתתי לך בשגגה.

ושושנה לא פללה לשמע כזאת, ותבך, ותתחנן, אבל כל אלה לא הועילו לה, כי הדוד חבש את הבבה בארגז ויקחנה אתו בנסעו אל ביתו.

ותנחם שושנה מאד על קנאתה, ומאז והלאה עזבה את מנהגה הרע הזה. וכאשר בקר הדוד גם בשנה הבאה את אחותו וילדותיה, לא לקח עוד את מנחתו מיד שושנה.

תרגם שלמה ברמן.

יתומי קישינוב. — קוראינו זוכרים כי המורה המצין מר ישראל בלקינד מארץ ישראל משתדל ליסד בארץ ישראל בית ספר עברי ללמודי עבודת האדמה, ורבים מטובי הציונים הבטיחו לו עזרתם. עתה שלחו חברי הועד לחנוך יתומי קישינוב קול קורא לעתונים העברים שבו הם מודיעים, כי החליטו שהיתומים יחנכו בבית הספר שמר בלקינד משתדל ביסודו והם מעוררים את כל אלה שגורל יתומי קישינוב קרוב ללבבם, כי יוסיפו לאסף נדבות לדבר הגדול הזה, והועד מצדו החליט לגשת תכף אל העבודה להוציא את הרעיון הזה לפעלות.

„מהר—כתוב בקול הקורא— נוסע אוסישקין לארץ ישראל ומיד יקנה שם את אחזת האדמה הדרושה לבית הספר ויחד עם זה יקנה כברת ארץ גדולה להלקה אחר כן בחלקים שוים ליתומים האלה כשיגמרו את בית הספר ומלאו להם עשרים שנה. האדמה תנתן להם לצמיתות.

בלקינד נוסע תכף לקישינוב לבחר מן הילדים היתומים לעת עתה את הקבוצה הראשונה ויסע עמהם יחד בלי אחור לארץ ישראל. שם יהיו הילדים לפי שעה באחת המושבות תחת השגחת אחד המורים עד אשר יוסד בית הספר על מכונו עם כל הבנינים הדרושים.

נשף לילדים — בעיר דרוסקניק (פלך גרודנה) ערכו נשף חשק לילדים אשר הכנים סכום הגון לטובת אחינו השדודים בקישינוב. רבים מן התזמרת העברית שם התנדבו לנגן חנם. נואמים אחדים השכילו לדבר באזני הקטנים דברים נעימים על עמנו, שפתנו וארצנו ונערים אחדים הפליאו לבות השומעים בנאמם מעל הבמה נאומים קצרים בשפתנו. הנשף הזה עשה על הנאספים רושם נעים מאד.

הדבור העברי. — בעיר סוקולה נוסדה אגדה בשם דוברי עברית. החברים קבלו עליהם לחובה לדבר בכל מקום האפשר רק עברית. החברים עושים חיל בדבור העברי, ותחת אשר בראשונה היה קשה להם לבטא את מחשבותיהם בעברית הנה עתה הם ממהרים לדבר בה כבשפה חיה.

גן ילדים ב„פתח תקוה". — במושבה פתח תקוה אשר בארץ ישראל, נוסד גן ילדים עברי. בו נמצאים כשמונים ילדים וילדות תחת השגחת מנהלת, עוזרת ומורה. הדבור הוא רק בעברית והילדים מרבים בטיול ותנועה המבריאים את הילדים. מי יתן ונוסדו גני ילדים עברים בכל המושבות והיתה שפתנו בפי כל ילדי ארץ ישראל.

— וגן הילדים שבירושלים הולך ופורה. המוסד הזה נמצא בבית גדול ונהדר העומד במקום היתר גבה מכל הפרורים, אשר מחוץ לחומת ירושלים העתיקה, וסביבו גן ושדה רחב ידים מאד. מספר הילדים עולה לשבעים. יותר לא יכלו לקבל מאפס מקום. הילדים הקטנים הולכים בשמחה וענג אל הבית הזה המלא שעשועים ועליצות. כל היום הם שומעים שם צלצול השפה הזאת, בדבור, בזמרה, בבאורי התמונות היפות אשר יראום, במלאכת השליבה של נירות בני גונים שונים והרקמה, וגם בשעת אכילתם ונוחם שם אחר סעדת הצהרים על הכרים הקטנים אשר הוכנו לכל אחד מהם. והילדים האלה גם בשחקם עם חבריהם בביתם, גם בהשתעשעם לבדם אך עברית המה מדברים. הנה כי כן יש לנו עוד גדוד קטן של שבעים נפש לתחית שפתנו.

למערכת „העולם הקטן"!

יום בכי ומספד היה לנו תלמידי בית הספר של מורנו היקר מר וסילבסקי בקבלנו את העולם הקטן ובקראנו בו את החמס והשוד שנעשו לאחינו היהודים בקישינוב. לעולם לא נשכח את הילדים האמללים, שהשלכו מן הדיוטה השלישית לרצפת הרחוב, ואת הקדוש משה צבי קינל שנפל חלל על במת ארון הקדש. — ככואנו הביתה ספרנו לאבותנו ונבקש מהם לעזר לאמללים שלא ינועו ברעב. ואבותינו היקרים שמעו לנו וישלחו כסף להועד אשר בלונדון.

את יום החמישי פרשת במדבר עשינו ליום אבל ונבא אל בית הספר רק לשמוע את נאום מורינו היקר. הוא תאר לפנינו בפרטות את חיי אחינו ברוסיה ופרטי הפרעות. כלנו בכינו ונוריד

דמעות כמים לשבר אחינו. לו היינו כיהודה המכבי או כבר כוכבא כי עתה יצאנו כלנו לעזרת עמנו האומלל, אבל מורנו אמר לנו כי עוד ילדים קטנים אנחנו ועלינו ללמד את שפתנו ולנדב מכספנו לטובת היתומים הקטנים, אשר הציונים חפצים להביאם לארץ טובותינו ולחנכם שמה. ההצעה הזאת מצאה חן בעינינו, וכל אחד מאתנו נתן ככל אשר השינה ידו, וככר אספנו כלטרה שטרלינג*). אחר כן צונו מורנו לקום ממושבינו והוא קרא לפנינו שמות ההרוגים האומללים, ובנפשות מלאות ינון ועצב שבנו הביתה...

שמעון הורביץ.

מנשכתר (אנגליה).

אחי ואחיותי קוראי ה„עולם קטן"!

השמרו לנפשותיכם, והזהירו גם את חבריכם כי יזהרו ברחצם בנהר, ואל תלכו לרחץ בנהר לבדכם בלי לוית הוריכם או מוריכם. שמעו את אשר אשר אספר לכם פה ותתנו לי צדק. בדמעות חמות בותב אני זאת, כי עלי נפל הגורל להיות עד למקרה המעציב הזה. ביום השני כ"ז סיון סרו אל ביתי שני חברי ויקראו אותי ואת אחי הצעיר לרחץ בנהר. ונלך אתם אחרי אשר לקחתי רשות מהורי. (אבותי דמו שארחץ בבית מרחץ אשר על הנהר, כי לולא זאת לא נתנו לי רשותם) באנו אל הנהר ונפשט בגדנו ונרד המימה. שני חברי הנזכרים, שמחי לב ושבעי רצון מהעונג אשר נכון לפניהם פה על המים, אחזו איש ביד רעהו ויפרצו המימה וילכו הלך והתרחק משפת הנהר, בראותי זאת צעקתי להם כי לא ילכו הלאה לבל יקראם אסון. אך הם לא שמעו בקולי ויוסיפו ללכת—פתאם הבטתי ואינם כי טבעו. חרדה אחזתני וארים צעקה גדולה לעזרה, אך מציל אין. בין כה וכה וחברי מתאבקים עם המות, ואני ואחי רק אחת אנחנו עושים רצים הנה והנה בוכים ומיללים בקול גדול. ורק אחרי עבר כעשר דקים נראו אנשים אשר מהרו להצלתם; אך חברי האמללים כבר כסו עליהם המים. ועד אשר מצאום ויוציאום מן המים עברה כבר כחצי שעה וכל רוח חיים אין בם. לערב לוינו אותם ל„בית עולם" ולמחר קברום. אחי רעי! ישמר אלהים אתכם מכל רעה ואסון. ואף לא לראותם אצל אחרים, כי מן העת ההיא אין שלום בנופי וברוחי. נחמוני, אחי, נחמוני רעי! כי לבי נשבר בי ומר לי מר.

טולה, ג' תמוז. יהודה בן־בנימין יסוין,
בן י"ב שנה.

נְדָבוֹת

שנתקבלו בבית מערכת „עולם קטן" בקראקי.

בעד יתומי קישינוב:

יצחק לב (לודז) — 50 ק'.— הינדה אפשטין ורייזיל קוטליר (גורושקי) אספו סך 4,05 ר' מאת: בתיה אפשטיין — 50 ק'; ישראל ברקובסקי — 40 ק'; הינדה אפשטיין, שרה גלנט, גולדה יפה, זאב גרוסמן — כ"א 30 ק'; רייזיל קוטליר, צפורה גלזמן — כ"א 20 ק'; הינדה גרוסמן — 18 ק'; ויסה חסמן — 15 ק'; פינה רוניק, דבורה שצקי, דוב רוזנברג, מיכאל גורודצקי, יחזקאל למקין, פיינה שפיר, מרדכי צצרסקי, יעקב פלדמן, קסלמן, בוויק גלנט, שרה בכמן — כ"א 10 ק'; שרה ירוציצקי — 7 ק'; חסיה קיפנים 5 ק'. — הד"ר משה אליעזר איזנשטדט שולח את נדבת תלמידי בית הספר בנחיצ'בן על נהר דון, סך 4,90 ר', מאת תנחום פומרנץ 1 ר'; המורה דוד פופלבסקי, השומר צבי אטבסקי — כ"א 40 ק'; אברהם ויחזקאל זיסרמן 50 ק'; דוד ומרדכי זידנירג, חיים שמרץ— כ"א 30 ק'; יהושע חיטוביץ 25 ק'; דובר וולפסון, זאב וולף קעלן, צבי הירש קורליאנדציק, צבי הירש טלשבסקי, יצחק שניידער — כ"א 20 ק'; שאול לב, משה וורונוב, סנדר ליברמן — כ"א 15 ק'; אברהם ליטבינוב, יעקב ברקוביץ, משה שמארץ — כ"א 10 ק'.— אייזיק ומיכאל כהן ויצחק טישל (סמיטיצ'י) אספו סך 1,90 ר' מאת ש. י. חמסקי, א. כהן, — 25 ק'; מ. כהן, אסתר רובינשטין — כ"א 20 ק'; יצחק טישל, ישעיה מלינק — כ"א 15 ק'; ישראל כהן, יוסף מורבוך, משה וננרובסקי — כ"א 10 ק'; ליביש רוניק, דוד רוניק, נחמן אש, שמעון גומרשלק, שרה ביילה רובינס, פיה וולוטוק, משה פרבר, *Софія Стралунская* (קתולית) כ"א 5 ק'.— תלמידי בית הספר של ה. י. הרצמן (ינובקה) שולחים את נדבותיהם סך 3,75 ר' מאת: ליב פרוימוביץ ברוך חיימוביץ, ירוחם ברכנר, חיים נינוברג, יוסף נינוברג, אליעזר משיבירובסקי, יואל הרצמן,— כ"א 25 ק'; אליהו טויבינשלק 20 ק'; ישעיה טשביכובסקי, משה הרצינשטי, בנימין זידנבדג, יחיאל שקולניק, זאב פלדשטין, גרשון שקולניק, הלל טשרניאק, דובר קוטיקובסקי, שלמה אליהובצקי, אברהם פרימרק, דוב ברכנר — כ"א 15 ק'; משה נינוברג 10 ק'; משה קוטיקובסקי 5 ק'. — חיים מורגנשטרן (לוהייסק) שולח 50 ק' שאסף מאת: נחום בוטויניק, זלמן הדס, יהודה מטליצקי, חיים וחיה מורגנשטרן — כ"א 10 ק'. — יוסף קוצבסקי (אישישקי) 20 ק'; מרקוס קופלמן (שם) 20 ק'; שינה וחיה רוינסקי (שם) אספי 37 ק' מאת: קלמן מרגלית, ראובן קוצ'בסקי, יהודה כהנוביץ, שינה רוינסקי, חיה רוינסקי, חיה צלקובסקי, שינה קצנלבונן — כ"א 5 ק'; זלמן רוינסקי 2 ק'. — י. ברוו (וילנה) 50 ק'. — במוזיר נדבו הילדים והילדות האלה: פ. זלונק, מ. ברמנט — כ"א 50 ק'; ו. ילפיק, מ. רויקוביץ — כ"א 30 ק'; פ. ילפיק, מ. אדלין, ד. ברמנטינ. איטנברג, פ. פרוימן, ס. רוזנמן, ד. ילפיק, א. גוחמן, מ. ברמנט, נ. גוחמן, ד. רייקוביץ — כ"א 25 ק'; — ק. סמילנסקי 20 ק'; פ. קרוגמן, פ. גלויברמן, א. גלוברמן — כ"א 10 ק'; א. מרגולין, א. פישמן, מ. פורמן — כ"א 5 ק'. —

הודעת המערכת: אנחנו מדפיסים רק את רשימות הנדבות, אשר נקבל את הכסף במחאות הפוסטה או ע"י מרקאות הפוסטה.

*) הכסף לא נתקבל בהמערכת.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

ספרי חנוך ולמוד ומקרא (הוצאת „תושיה"):

1] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 20 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על נ"ר עב—30 קאפ'. פאר' 6 ק'.

2] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות (בגזרי עץ קטנים), בתבת-ניר יפה— ובתוכה לוחית-לדוגמא ערוכות לזה.
מחירה 75 ק'. פאר' 10 קאפ'.

3] הנ"ל, בגזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 60 ק'. פאר' 10 ק'.

4] אלפא ביתא מטולטלת, ערוכה בקוביות. אותיותיה מדבקות על גזרי עץ קטנים מרבעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים— ערוכה בתבת ניר.
מחירה 60 קאפ'. פאר' 20 קאפ'.

5] הנ"ל, מדבקת על גזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 50 ק'. פאר' 10 ק'.

6] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית), עם 82 ציורים יפים. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 25 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על ניר עב—35 ק'. פאר' 8 ק'.

7] הנ"ל, במחברת קטנה ונאה, מכורכת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה.
מחירה 50 קאפ'. פאר' 10 קאפ'.

8] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות. ערוכה בתבת ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים ממעל.
מחירה 1 רובל. פאר' 20 ק'.

9] עבריה בלשון עם ועם. למוד הקריאה למתחילים. י. לוינזון וי. ח. טביוב. I למדברים רוסית, II למדברים זרגון.
מחיר כל מחברת בכרכה 25 ק'. פאר' 4 ק'.

10] ראשית דעת שפת עבר (כנ"ל עם ציורים). מ. קרינסקי.
מחירו 30 קאפ', מכ' בבר 40 ק'. פארטא 6 קאפ'.

11] הקריאה העברית (למתחילים). י. ב. לבנר.
מחירו 15 קאפ', מכ' בבר 25 קאפ'. פאר' 4 ק'.

12] בית הספר לתורת הכתיבה העברית, בחמש מחברות (מאושר מטעה"מ). מ. קרינסקי.
מחיר כל מחברת 7 קאפ'. פארטא 2 קאפ'.

13] לפי הטף יהורות את הילדים לדבר עברית מבלי עזרת תרגומים. ד. ילין.
ספר המורה, שני חלקים (החלק השני עם לוחות-תמונות).
מחיר כל חלק 75 ק', מכ' בבד 90 ק'. פאר' 10 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבר 1.70. פאר' 14 ק'.

14] מקרא לפי הטף, להורות את ילדי ישראל קרא וכתוב ודבר עברית, על פי השטה הטבעית, עברית בעברית, עם ציורים. הנ"ל.
ספר התלמיד, שני חלקים.
מחיר כל חלק 75 קאפ' בכריכה. פאר' 8 ק'.

15] המכין. פרוזדור לכל ספרי הלמוד. (מאושר מטעה"מ). י. ח. טביוב.
מחירו 30 ק', מכ' בבר 40 ק'. פאר' 6 ק'.

16] ראשית למודי שפת עבר (עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות). י. גרזובסקי.
מחירו 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

17] גן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלים ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות, עם ציורים). ש. ברמן.

מהדורא חדשה מתוקנת.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מכ' בבר 90 ק'. פאר' 10 ק'.
חלק שני מחירו 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 6 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבר 1.45 רובל. פאר' 16 ק'.

18] בת חיל או תורת אם, ספר מקרא לבנות ישראל. י. מיוחס.
מחירו 40 ק', מכ' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

19] מדריך הילדים. מתודה וכריסטומתיה (עם תרגום המלות ברוסית) בב' חלקים (מאושר מטה"מ). ק. ולוצקי.
כל חלק 35 ק', מכ' בבר 50 ק'. פאר' 8 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבר 85 ק'. פאר' 14 ק'.

20] רע הילדים. ספר מקרא למתחילים, כלו מנקד, עם „אוצר המלים" בתרגום רוסי (מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
מחירו 40 ק', מכ' בבר 50 ק'. פארטא 8 קאפ.

21] ידידנו. מועדי ישראל והפלותיהם עם תרגום המלות ללשון רוסיה (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
מחירו 40 ק', מכ' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

22] מורה הילדים. מתודה עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות (מאושר מטעה"מ), י. ח. טביוב.
מחירו 90 קאפ', מכ' בבר 1.05. פאר' 14 קאפ'.
מפתח (לתרגומי מורה הילדים) הנ"ל.
מחירו 10 ק', מכ' בבר 20 ק'. פאר' 4 ק'.

23] עדן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלות ברוסית, אשכנזית באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית. (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
חלק ראשון מחירו 80 קאפ', מכורך בבר 95 ק'. פארטא 10 קאפ'.
חלק שני מחירו 70 ק', מכורך בבר 85 קאפ'. פארטא 8 קאפ'.

24] אגרון לבני הנעורים. מכתבים למופת לילדים ולילדות, לנערים ולנערות, עם מלון לכל המלים והמבטאים החמורים. הנ"ל.
מחירו 50 קאפ', מכ' בבר 65 ק', מכ' הדר 75 ק'. פארטא 8 ק'.

25] בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. י. גרזובסקי.
חלק ראשון 25 ק', מכ' בבר 35 ק'. פאר' 4 ק'.
חלק שני 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי 75 ק', מכ' בבר 90 ק'. פאר' 12 ק'.

26] הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. ל. שאצקי.
מחירו 40 ק', מכ' בבר 50 ק'. פאר' 6 ק'.

27] תרגילי הדקדוק העברי (להקריאה ונתוח). הנ"ל.
מחירו 30 ק', מכ' בבר 40 ק'. פאר' 6 ק'.

28] מחברות לנתוחי-דקדוק (שלש מחברות). א. י. גוטליב.
מחיר כל מחברת 10 ק'. פאר' 2 ק'.

29] דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצטו (שד"ל), מעבד ע"י אברהם כהנא.
מחירו 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

30] מערכת הפעלים (ספר שמושי). א. קליינמן.
מחירו 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.

31] קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היותו עד היום הזה (מנוקד). י. גרזובסקי.
מחירו 50 קאפ', מכורך בבר 60 ק', מכורך הדר 70 ק'. פארטא 6 ק'.

32] תולדות עם ישראל (מנוקד). א. ז. רבינוביץ.
חלק ראשון מחירו 50 ק', מכ' בבר 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 55 ק', מכ' בבר 70 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי מחירו 80 קאפ', מכ' בבר 90 קאפ'. פאר' 10 ק'.
כל שלשת החלקים (כל הספר) מכורכים יחד בבד הדר 2,10. פאר' 20 ק'.
נמצא להמכר גם בספרים קטנים: ספר א' ב' ה' כ"א 15 ק'; ספר ג' ד' ו' ז' ח' ט' י' כ"א 20 ק'. פאר' לכל ספר 2 ק'.

33] למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). א. ליבושיצקי,
מחירו 60 ק', מכ' פשוט 75 ק', מכ' הדר 85 ק', פארטא 10 ק'; על ניר רינאל 1 ר', מכ' הדר 1.25. פאר' 12 ק'.

34] הכנור. קובץ שירים לילדים ולבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון: שירי הטבע. ספר שני: משלים. ספר שלישי: אגדות,
מחיר כל ספר 25 ק', מכ' 35 ק'. פארטא 6 ק'.

35] פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסי והערות ובאורים). א. ליבושיצקי.
מחירו 25 ק', מכ' בבר 35 ק'. פאר' 4 ק'.

36] בעיר וביער (משלים), ב"ח. י. שטינברג.
מחיר כל חלק 30 ק', מכ' בבד 40 ק'. פאר' 4 ק'.
שני החלקים ביחד מכורך בבד 80 ק'. פאר' 8 ק'.

37] שיחות ילדים. קובץ אגדות מקוריות לילדים (פורמט גדול). מנוקד. הנ"ל.
מחירו 40 ק', מכ' 65 ק'. פארטא 6 קאפ'.

38] כל אגדות ישראל (פורמט גדול. מנוקד, מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מכ' הדר בבר 1 רובל. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 1.05 ר', מכ' בבד 1.65, הדר בבר 1.75. פארטא 16 ק',
שני החלקים מכ' יחד הדר בבד 2.60. פאר' 24 ק.

39] עולם קטן. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורא ראשונה.
65 חוברות ברמשה כרכים (13 חוב' בכל כרך).
כל כרך במחיר 1.50 רובל.
כל 26 חוב' מכ' יחד 3 רובל.
כל הקבוצה ביחד מכ' הדר 6 רובל.

40] לוח-עולם קטן. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים.
מחירו 75 קאפ', לחותמי ה„עולם קטן" רק 50 ק'. מכ' בניר 10 ק' (מכ' הדר 25 ק') בעד הכריכה.

41] ספר החנכה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים.
מחירו 25 ק', מכ' (4.) ק'. פארטא 4 ק'.

42] פרקי התלמוד. כריסטומתיה תלמודית למתחילים, עם תרגום המלות התלמודיות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). א. ל. ביסקא.
מחירו 40 ק', מכ' בבר 55 ק'. פאר' 6 ק'.

43] מורה הסגנון ושמוש הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שנון רבים לשמוש המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטיה). י. ח. טביוב.
מחירו 1 ר', מכ' בבר 1.15. פאר' 14 ק'.

44] תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הפיוטי והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצעות הספרות העברית בכל תקופותיה). ש. ל. גרדון.
מחירו 1 ר', מכ' בבר 1.15. מכ' הדר 1.25 ר'. פאר' 14 ק'.

45] מבחר הספרות. אנתולוגיה עברית, מכילה לקוטים נבחרים ממיטב הספרות העברית החדשה בשיר ובפרוזה של משוררינו וסופרינו הגדולים (עם תולדות כל סופר וערכו והערות נחוצות). י. ח. טביוב.
מחירו 90 ק', מכורך בבד הדר 1.15. פאר' 14 ק'.

46] תולדות היהודים (הסטורית פופולרית ערוכה לעם ולבני הנעורים). יעקב פרנקל.
מחיר חלק א', ב', ג' 50 ק' כ"א. פאר' 6 ק'. חלקי ד', ה' 75 ק' כ"א. פאר' 10 ק'. בשני כרכים מכ' הדר כל כרך 1.75 ר'. פארטא 20 קאפ'.

47] מלון של כים. מעברית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלון מלא ושלם לשפה העברית הישנה והחדשה, של התנ"ך, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה. י. גרזובסקי וד"ר י. קלוזנר.
מחירו 2.35 רובל, מכ' הדר 2.60. פארטא 20 ק'.

Издательство „ТУШІЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Kraka

הוספה מיוחדת ל„עולם קטן":
„הפדגוג" ירחון פדגוגי בעד ההורים והמורים.

יצאה לאור החוברת הכפולה ז'—ח' (אייר־סיון), וזה תכנה:
א) להעברת ה„חדר" מרשות הפרט לרשות הצבור. (מאמר ב') פנחס שיפמן; — ב) הסרונות האופי של הילדים (המשך) א. בן צבי; — ג) השקפת בתי הספר להכ"ה. ד"ר נחום סלושץ; — ד) הקריאה העברית (המשך). בן זאב; — ה) בתי הספר בשויציה. נ. פינס; — ו) רעיונות על דבר החנוך (המשך) — בן משה; ז) שאלת החנוך בעתונים. יגאל הכרמלי; — ח) כרוניקה; — י) פתגמים ומשלים פדגוגיים. נ. פינס.